

Eiropas slimību profilakses un kontroles centra (ECDC) rekomendētie asins /biomateriālu donācijas ierobežojumi sakarā ar Zikas vīruslimības izplatību slimības neskartos apgabalos¹

Zikas vīruss ir flavivīruss, ko galvenokārt pārnes odi. Zikas vīruss nav jauns vīruss, tas tika atklāts Āfrikā 1940.-tos gados. Laikā no 2013. līdz 2015. gadam Klusā okeāna reģiona salās un arhipelāgos tika dokumentēti vairāki uzliesmojumi, t.sk. liels uzliesmojums Franču Polinēzijā. 2015. gadā Zikas vīruss parādījās Dienvidamerikā, turpinot izplatīties visā Amerikā.

Vairumā gadījumu ar Zikas vīrusu inficējas, iekožot *Aedes aegypti*, retāk *Aedes albopictus* odu mātītei. Šie odi dzīvo tropiskā klimatā. Ar Zikas vīrusu var inficēties arī no mātes uz bērnu (transplacentāli), dzemdību laikā (ja māte ir inficēta ar vīrusu); slimnieka asins transfūzijas ceļā un arī ar citiem slimnieka bioloģiskajiem donoru materiāliem; seksuālā ceļā ar spermā, kurā tas var atrasties ilgāku laiku pēc tam, kad cilvēks jau ir izveseļojies.

Eiropas Slimību profilakses un kontroles centrs (ECDC) informē, ka saslimšanas gadījumi ar Zikas vīruslimību ir reģistrēti arī Eiropas valstīs cilvēkiem, kuri apmeklējuši infekcijas skartās teritorijas.

Balstoties uz ECDC novērtējumu², Latvija pieder pie Zikas vīruslimības **neskartiem** apgabaliem. Sniedzam ieskatu ECDC izstrādātajā tabulā veselības aprūpes speciālistiem par bioloģiskā materiāla donācijas ierobežojumiem saistībā ar Zikas vīruslimību (visa informācija pieejama ECDC mājaslapā¹):

Materiāls	Donācijas ierobežojumi*
Asinis un asins komponenti	Donācijas atlikšana 28 dienas: 1) pēc atgriešanās no skartā* apgabala, 2) pēc simptomu pārtraukšanās apstiprinātas Zikas vīruslimības gadījumā, 3) pēc seksuāla kontakta ar vīrieti, kuram diagnosticēta Zikas vīruslimība, vai ar vīrieti, kurš ceļojis vai dzīvojis Zikas vīruslimības skartā apgabalā trīs mēnešus pirms seksuāla kontakta, VAI NAT skrīnings, ja tas ir pieejams, VAI plazmas un trombocītu patogēnu inaktivācijas metožu pielietošana.
Plazma frakcionēšanai	Nav nepieciešams izslēgt asins donorus, kuri atgriezušies no slimības skartajām teritorijām ziedot plazmas frakcionēšanai. Tāpat nav nepieciešams skrīnings frakcionēšanai paredzētai plazmai, kas tika savākta zonās, kuras skārusi Zikas vīruslimība.
Sperma	Donācijas atlikšana: 1) sešus mēnešus pēc simptomu pārtraukšanās apstiprinātas Zikas vīruslimības gadījumā, 2) astoņas nedēļas pēc atgriešanās no skartās teritorijas, 3) astoņas nedēļas pēc seksuāla kontakta ar vīrieti, kurš pēdējo trīs mēnešu laikā bija devies uz skarto zonu vai kam bija diagnosticēta Zikas vīruslimība VAI NAT skrīnings, ja tas ir pieejams
Citi audu un šūnu materiāli	Donācijas atlikšana 28 dienas 1) pēc atgriešanās no skartās vietas, 2) pēc simptomu pārtraukšanās apstiprinātas Zikas vīruslimības gadījumā,

¹ Materiāls sagatavots, pamatojoties uz ECDC informāciju:

<https://ecdc.europa.eu/sites/portal/files/media/en/publications/Publications/Zika-virus-safety-of-substances-of-human-origin.pdf>

² Skartās teritorijas pasaulē:

<https://ecdc.europa.eu/en/zika-virus-infection/threats-and-outbreaks/zika-transmission>

	3) pēc seksuāla kontakta ar personu, kas pēdējos trīs mēnešos bija devusies uz skarto apgabalu vai kam bija diagnosticēta Zikas vīruslimība, VAI NAT skrīnings, ja tas ir pieejams.
Orgāni	Individuāls orgānu donoru novērtējums, rūpīgi izvērtējot potenciālo orgānu saņēmēju ieguvumus un riskus; galīgais lēmums jāpieņem transplantācijas komandai.

* **Zikas vīruslimības skarto apgabalu iedalījums:**

- **Pašlaik skarts apgabals:** ir ziņots par vismaz par vienu apstiprinātu vietējo odu sugu izraisītu Zikas vīruslimības gadījumu pēdējo trīs mēnešu laikā;
- **Agrāk skarts apgabals:** ir ziņots par vietējo odu sugu izraisītu Zikas vīrusu pārnesi, bet ne pēdējo trīs mēnešu laikā, vai arī apgabals, kurā ir pārnesei nelabvēlīgi vides apstākļi.
- **Neskarts apgabals:** nav bijusi informācija par vietējo odu sugu izraisītu Zikas vīrusu pārnesi.

ECDC definīcija "pašlaik skartajam apgabalam":

A. **Zikas vīruslimības skartie apgabali ar plašu izplatīšanos:**

- Ir viena NUTS 3 teritoriālā vienība, kurā kopējais gadījumu skaits pārsniedz 10 pārnēsēju izcelsmes vietēji pārnestus apstiprinātus vai varbūtējus Zikas vīruslimības gadījumus trīs mēnešu laikā;

VAI

- Ir viena NUTS 3 teritoriālā vienība, kurā infekcijas sporādiskā pārnese notiek vairāk nekā trīs mēnešus.

Pirmais gadījums ir jāapstiprina; varbūtējos gadījumus var iekļaut kopējo gadījumu skaitā.

B. **Skartais apgabals ar sporādisku izplatību:**

- Ir viena NUTS 3 teritoriālā vienība, kurā kopējais gadījumu skaits nepārsniedz 10 pārnēsēju izcelsmes vietēji pārnestus apstiprinātus vai varbūtējus Zikas vīruslimības gadījumus trīs mēnešu laikā.